

каталізу і коректування. У дослідженні на різних прокариотичних, еукариотичних, археобактеріальних системах використовують методи біохімії, генної інженерії, рентгено-структурного аналізу. Розроблено схеми виділення індивідуальних тРНК і гомологічних їм АРСаз. Клоновано і виконано експресію в клітинах *E.coli* ряду АРСаз і відповідних їм тРНК з різних організмів. Щоб довідатися про будову синтетаз на атомному рівні і структурні основи впізнання і каталізу, отримано кристали 10 різних АРСаз із *Thermus thermophilus*, *Methanococcus jannashchii*, *Enterococcus faecalis* і людини. У співпраці з доктором С. Кусаком з Європейської молекулярно-біологічної лабораторії вивчено просторові структури 6 АРСаз (серил-, лізил-, гістидил-, пролил-, лейцил-, тирозил-тРНК синтетаз) і їхніх комплексів з різними комбінаціями субстратів, зокрема 5 комплексів з тРНК. Найвагоміші результати принесло дослідження комплексів серил-, тирозил-, лейцил-тРНК синтетаз із гомологічними тРНК, які в клітинах прокариотів мають довгу варіабельну гілку. Структура комплексу СерРС-тРНК_{Ser} принесла перші дані про будову тРНК з довгою варіабельною гіл-

кою, детальну інформацію про її взаємодію з ферментом.

Роботи М.А. Тукала важливі і для медицини. Різницю у структурах синтетаз людини і прокариотів використовують для створення нового класу антибіотиків проти *Enterococcus faecalis*, *Mycobacterium tuberculosis*, *Streptococcus pneumoniae*.

Михайлові Арсентійовичу належать понад 220 наукових праць у галузі молекулярної біології. З 1982 р. він читає курси лекцій у Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка. Підготував 6 кандидатів наук за спеціальністю «молекулярна біологія».

М.А. Тукало — заступник академіка-секретаря Відділення біохімії, фізіології і молекулярної біології НАН України, член ученої ради і спеціалізованої вченої ради ІМБГ НАН України із захисту дисертацій. Входить до складу експертної ради ВАК України, наукових товариств — Українського біохімічного та клітинної і молекулярної біології, редколегії журналу «Biopolymers and Cell».

Наукова громадськість, колеги, друзі вітають Михайла Арсентійовича з ювілеєм, зичать міцного здоров'я, творчої наснаги, нових досягнень.

60-річчя члена-кореспондента НАН України В.І. СЛІСЕНКА

23 червня виповнюється 60 років відомому вченому в галузі ядерної енергетики і нейтронної фізики членові-кореспондентові НАН України Василю Івановичу Слісенку.

В.І. Слісенко народився в 1951 р. У 1973 р. закінчив фізичний факультет Тбіліського дер-

жавного університету, почав роботу у відділі ядерної фізики Інституту ядерної фізики АН УРСР, де подолав шлях від інженера до заступника директора з наукової роботи. У 1988 р. захистив кандидатську, а в 1995 р. — докторську дисертації. У 2009 р. В.І. Слісенка обрано членом-кореспондентом НАН України.

З-під-пера вченого вийшло понад 200 публікацій. Він приділяє найбільшу увагу дослідженню взаємодії нейтронів з конденсованим станом речовини. За його активної участі розроблено цілу низку ефективних нейтронних методів аналізу конденсованого стану речовини в широкому діапазоні від іонних, молекулярних, міцелярних водних розчинів до гелів і твердих сполук. За їхньою допомогою вивчено ефекти кристалічного електричного поля в орторомбічних сполуках рідкоземельних елементів з алюмінієм, зумовлених магнітними дипольними переходами між рівнями енергії розщепленого основного мультиплету рідкісноземельного іону. Василь Іванович виконав великий обсяг робіт з динаміки атомів і молекул, ефектів кристалічного електричного поля в сполуках рідкісноземельних елементів методом розсіяння повільних нейтронів.

В.І. Слісенко запропонував емпіричну формулу для визначення величини енергії повного розщеплення основного мультиплету рідкісноземельного іону в сполуках із різною точковою групою симетрії магнітного іона на основі відомих характеристик іонів та сполук. Він уперше виявив ефект температурного зміщення рівнів енергії основного мультиплету іону церію. За допомогою методів нейтронної спектроскопії визначено характеристики молекулярно-динамічного стану розчинів електролітів, низки молекулярних розчинів простих і складних органічних сполук (спиртів, неіонних і катіонних поверхнево-активних речовин). Василь Іванович створив методи дослідження молекулярно-динамічного стану речовин у міцелярному стані, які на сьогодні не мають аналогів у світі. Це дало можливість започаткувати новий напрям у фізико-хімії дисперсних систем, котрий ґрунтується на вивченні впливу наночастинок різної природи на молекулярно-динамічний стан середовища.

Розроблені за участі вченого методики і підходи до вивчення особливостей взаємодії нейтронів з речовиною, а також роботи в галузі ядерної енергетики широко використовують інститути НАН України і вищі навчальні заклади для фундаментальних і прикладних досліджень.

Наукову діяльність В.І. Слісенко завжди поєднував з активною науково-організаційною роботою. Як завідувач відділу дослідницького ядерного реактора ІЯД НАН України від доклав багато енергії та зусиль для безпечного функціонування реактора ВВР-М, виконання на ньому фундаментальних і прикладних робіт, розвитку радіаційних технологій. Під його керівництвом проведено дослідження, організаційні і технічні заходи щодо вдосконалення і введення в експлуатацію нових систем, важливих для безпеки реактора. Зокрема, це стосується систем управління і захисту реактора; поводження з відпрацьованим ядерним паливом; очищення рідких радіоактивних відходів. За безпосередньої участі Василя Івановича здійснено розрахунки нейтроннофізичних і теплогідролічних характеристик рівноважної активної зони реактора з низькозбагаченим паливом; аналіз безпечної експлуатації реактора в різних умовах роботи і його переведення на низькозбагачене паливо.

В.І. Слісенко брав активну участь у створенні Концепції побудови нового багатоцільового дослідницького ядерного реактора в Україні, Стратегії розвитку ядерної енергетики України на період до 2030 року, програм взаємодії НАН України з НАЕК «Енергоатом». Він зробив і опублікував аналітичний огляд стану ядерної енергетики України і шляхів розв'язання проблем її сталого розвитку.

Учений входить до складу Бюро Відділення ядерної фізики та енергетики НАН України, наукових рад НАН України з проблем «Ядерна фізика та енергетика», «Фізика м'якої речовини», спеціалізованої

вченої ради із захисту докторських дисертацій ІЯД НАН України і Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка. Він — член редколегії журналу «Ядерна фізика та енергетика». У 2011 р. за роботи в галузі нейтронної спектроскопії конденса-

ваного середовища В.І. Слісенку присвоєно премію ім. О.І. Лейпунського.

Наукова громадськість, колеги, учні щиро вітають Василя Івановича з ювілеєм, бажають міцного здоров'я, наснаги, нових творчих здобутків.

50-річчя

члена-кореспондента НАН України

О.Л. КОПИЛЕНКА

26 червня виповнилося 50 років відомому вченому-правознавцю членові-кореспондентові НАН України Олександру Любимовичу Копиленку.

О.Л. Копиленко народився в 1961 р. у м. Києві. У 1983 р. закінчив факультет міжнародних відносин і міжнародного права (відділення міжнародного права) Київського державного університету ім. Тараса Шевченка. Протягом 1983–1990 рр. працював в Інституті держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. З 1990 р. — в апараті Верховної Ради України, де подолав шлях від старшого консультанта до заступника керівника юридичного управління. У 1998–2002 рр. обіймав посаду радника Голови Верховної Ради України.

З 2002 р. О.Л. Копиленко працює директором Інституту законодавства Верховної Ради України. У 2001–2008 рр. паралельно був віце-президентом Національної академії правових наук України.

Основні напрями наукової діяльності вченого — історія держави і права, історія політичних і правових вчень, конституційне і міжнародне право. З-під його пера вийшло близько 300 праць, серед яких «Сто днів Центральної Ради» (1992), «Історія держави і права України. Академічний курс: У 2-х т.» (у співавт., 2000), «Правові системи сучас-

ності: Глобалізація. Демократизм. Розвиток» (у співавт., 2003), «Науково-правові засади законодавчого процесу в Україні: питання теорії і практики» (2005), «Проблеми законодавчого забезпечення пріоритетних сфер суспільних відносин» (у співавт., 2010), «Проблеми розвитку конституційного законодавства України» (у співавт., 2010) та ін.

О.Л. Копиленко — голова Експертної ради з права при ДАК України, спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) юридичних наук в Інституті законодавства Верховної Ради України. Ювіляр підготував 30 докторів і кандидатів наук. Олександр Любимович входить до складу Президії ВАК України й української національної групи Постійної палати Міжнародного третейського суду (м. Гаага).

Наукові заслуги вченого високо оцінені державою. Його нагороджено преміями ім. М. Грушевського (1991), ім. М. Василенка (2004) НАН України. Він — лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (2002), кавалер ордена «За заслуги» III ступеня (2010).

Наукова громадськість, колеги, друзі щиро вітають Олександра Любимовича з ювілеєм, бажають міцного здоров'я, творчої наснаги і нових звершень на благо Вітчизни.